

Sygn. akt II Ca 1644/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2020 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2020 roku w Lublinie, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.

przeciwko T. K.

o zapłatę kwoty 1753,29 zł (tysiąc siedemset pięćdziesiąt trzy złote dwadzieścia dziewięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 23 października 2019 roku, w sprawie (...)

uchyla zaskarżony wyrok:

1) w punkcie 1 w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 168,95 zł (sto sześćdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt pięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie 2 w całości

i we wskazanym wyżej zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 1644/19

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 12 czerwca 2018 roku do Sądu Rejonowego L. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wniósł o zasądzenie od pozwanej – T. K. kwoty 1753,29 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu „kosztów sądowych” w kwocie 30 zł oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 2-4v).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał między innymi, że w dniu 13 listopada 2014 roku T. K. zawarła z (...) Spółką Akcyjną umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Zadłużenie z tego tytułu wynosiło 2088,96 zł. Stron ustalily, że pozwana spłaci pożyczkę w 34 czterotygodniowych ratach po 61,44 zł. Pozwana wybrała opcję pożyczki z „Pakiem komfort”. Strony umówily się, że pożyczkodawca będzie obsługiwał każdorazowo pozwaną w miejscu jej zamieszkania, zaś za udzielenie pożyczki pobierze opłatę za obsługę pożyczki w domu w wysokości 902,83 zł.

Pozwany wskazał, że strony ustalily całkowity koszt pożyczki, stanowiący sumę wszystkich kosztów, które pozwana była zobowiązana ponieść w związku z umową, na kwotę 988,90 zł. Termin zapłaty pierwszej raty przypadał na dzień 20 listopada 2014 roku, a kolejne raty miały być spłacane w tym samym dniu tygodnia, w którym nastąpiła spłata pierwszej raty. Strony ustalily, że w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy w spłacie jakiegokolwiek raty pożyczkodawca

może naliczyć odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, ale nie wyższe niż dwukrotność odsetek ustawowych za opóźnienie.

Powód wskazał, że (...) Spółka Akcyjna w dniu 13 listopada 2014 roku wypłaciła do rąk pozwanej umówioną kwotę pieniężną.

Powód wskazał, że T. K. wywiązała się z zaciągniętego zobowiązania jedynie częściowo, dokonując spłaty kwoty 855 zł, która została zaksięgowana na poczet zadłużenia w ten sposób, że w pierwszej kolejności została zaliczona na zaległe odsetki oraz kapitał pożyczki.

Powód wskazał, że na dzień wniesienia pozwu zadłużenie pozwanej wynosi 1753,29 zł i obejmuje:

1) kwotę 519,39 zł tytułem skapitalizowanych maksymalnych odsetek umownych w wysokości stopy kredytu lombardowego NBP, ale nie wyższych niż dwukrotność odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonych kwoty kapitału pożyczki – 1233,90 zł za okres od dnia powstania zaległości w spłacie pożyczki, to jest od dnia 21 listopada 2014 roku, do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, to jest do dnia 11 czerwca 2018 roku,

2) kwotę 1233,90 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki.

Powód wskazał, że dochodzoną pozewm wierzytelność nabył w drodze przelewu od (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej, która z kolei kupiła tę wierzytelność od (...) Spółki Akcyjnej (k. 2-4v).

*

Postanowieniem z dnia 14 września 2018 roku, wydanym w sprawie (...) (...), Sąd Rejonowy L. przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B.z uwagi na brak podstaw do wydania nakazu zapłaty (k. 5).

*

W piśmie procesowym z dnia 24 stycznia 2019 roku, złożonym w dniu 28 stycznia 2019 roku powód, reprezentowany przez pełnomocnika, oświadczył, że „cofa roszczenie co do kwoty 229,45 zł wraz ze zrzeczeniem się roszczenia w tym zakresie i ogranicza powództwo do kwoty 1523,84 zł podtrzymując swoje roszczenie w tym zakresie wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wnosi o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych”.

Powód wyjaśnił w piśmie procesowym z dnia 24 stycznia 2019 roku, że w pozwie została błędnie wskazana kwota skapitalizowanych odsetek jako 519,39 zł, zamiast 289,94 zł.

Powód wskazał, że na dzień wniesienia pozwu, po uwzględnieniu wpłat pozwanej, zadłużenie pozwanej wynosi 1523,84 zł, w tym:

„- 289,94 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych, ale nie wyższymi od odsetek ustawowych za opóźnienie, które na dzień poprzedzający wniesienie pozwu wynosiły 7% w skali roku zgodnie z ust. 5 umowy pożyczki, liczonych od dnia powstania zaległości w spłacie pożyczki, tj. 21.11.2014 roku do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu 11.04.2018 roku.

- art. 1233,90 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki” (k. 55).

Do pisma procesowego z dnia 24 stycznia 2019 roku powód dołączył zestawienie tabelaryczne obejmujące przedstawienie wyliczenia odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie rat wynikających z umowy. Wskazana suma odsetek za fakt opóźnienia wynosi 289,94 zł (k. 56-56v).

*

Postanowieniem z dnia 18 lutego 2019 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej postanowił „umorzyć postępowanie w części w zakresie kwoty 229,45 zł tytułem skapitalizowanych odsetek” (k. 59).

*

Na rozprawie w dniu 9 października 2019 roku pozwana powództwa nie uznała i wniosła o jego oddalenie, podniosła „brak legitymacji czynnej po stronie powoda i zarzut przedawnienia” (k. 74v, 75).

*

Wyrokiem z dnia 23 października 2019 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej:

1. oddalił powództwo;

2. oddalił wniosek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. o zasądzenie od T. K. kosztów postępowania (k. 77).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 13 listopada 2014 roku T. K. zawarła z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w K. umowę pożyczki gotówkowej nr (...) w kwocie 1100 zł, na okres 34 tygodni, w ratach tygodniowych płatnych w kwocie po 61,44 zł. Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wynosiła 1296,07 zł i składała się na nią: kwota 1100 zł pożyczki, kwota 902,83 zł opłaty z tytułu opcjonalnego pakietu komfort oraz kwota 86,07 zł łącznej kwoty odsetek.

Sąd Rejonowy wskazał, że „termin spłaty pierwszej raty rozpoczynał się w dniu 20 listopada 2014 r., gdzie kolejne raty miały być spłacane w tym samym dniu tygodnia, w którym nastąpiła spłata pierwszej raty”.

Sąd Rejonowy skazał, że zgodnie z treścią „ust. 5” umowy pożyczki, niespłacenie poszczególnych rat w terminie wynikającym z harmonogramu płatności lub częściowe spłacenie powoduje powstanie zadłużenia przeterminowanego. Pożyczkodawca jest uprawniony do naliczania odsetek za opóźnienie uregulowanych w § 3 ust. 4 regulaminu udzielania pożyczek gotówkowych.

Sąd Rejonowy ustalił, że T. K. „w związku z zawarciem umowy” dokonała w okresie od dnia 4 grudnia 2014 roku do dnia 30 lipca 2015 roku wpłat na łączną kwotę 855 zł. Wskazane kwoty „zostały na poczet pierwszych 13 rat i w kwocie 5.16 zł na 14 ratę”.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 24 marca 2017 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. zawarła umowę cesji wierzytelności z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółką komandytową z siedzibą w K.. Zgodnie z § 10 ust. 1 i 2 tej umowy, nabywca wierzytelności niezwłocznie, nie później niż w terminie 45 dni roboczych, miał przesłać dłużnikom zawiadomienia o przejściu wierzytelności, w którym to zawiadomieniu miał wskazać informację o podstawie prawnej przelewu, dniu jego dokonania oraz o osobie nabywcy. Zgodnie z § 1 ust. 1, pakiet wierzytelności to załącznik numer 1 do umowy.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 6 czerwca 2017 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w K. zawarła umowę cesji wierzytelności (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.. Zgodnie z § 6 ust. 1 tej umowy, nabywca wierzytelności miał przesłać dłużnikom zawiadomienia o przejściu wierzytelności, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 3 do umowy. Zgodnie z § 2 ust. 1 pakiet wierzytelności to załącznik numer 1 do umowy.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód w dniu 21 listopada 2017 roku sporządził zawiadomienie o przelewie wierzytelności wraz z przedsądowym wezwaniem do zapłaty, adresowane do pozwanej, w którym wskazał, że wzywa pozwaną do zapłaty kwoty 1657,69 zł nie później niż w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wezwania pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Sąd Rejonowy wskazał, że ustaleń faktycznych dokonał w oparciu o załączone do pozwu dokumenty prywatne oraz na podstawie nie budzących wątpliwości Sądu zeznań „pозwanej B. K.”, która potwierdziła fakt zawarcia umowy pożyczki oraz jej częściową spłatę.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, z uwagi na brak legitymacji czynnej po stronie powoda.

Sąd wskazał, że na stronie powodowej ciążył obowiązek wykazania zasadności powództwa i wysokości dochodzonego roszczenia. Powód wywodził swoje roszczenie między innymi z treści przepisu art. 509 k.c.

Zdaniem Sądu Rejonowego powód nie wykazał, że przysługuje mu w niniejszej sprawie legitymacja czynna. Powód swoją legitymację czynną w przedmiotowym postępowaniu opierał na dwóch umowach cesji – z dnia 24 marca 2017 roku i z dnia 6 czerwca 2017 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, że powód reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika przedstawił poświadczony odpis dokumentu prywatnego poświadzonego notarialnie, to jest umowę przelewu wierzytelności z dnia 24 marca 2017 roku, i przedstawił załącznik do tej umowy zawierający listę wierzytelności, który jednak, tak jak sama umowa cesji, nie zawiera pieczęci notarialnych, oraz przedstawił „poświadczoną przez występującego w sprawie zawodowego pełnomocnika dokumentu prywatnego to jest umowę przelewu wierzytelności z dnia 06 czerwca 2017 roku”.

Zdaniem Sądu Rejonowego, złożona dokumentacja dotycząca tej części załączników, która miała obejmować przedmiotową wierzytelność przysługującą pierwotnemu wierzycielowi, następnie sprzedaną (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z siedzibą w K., a następnie sprzedaną powodowi, nie wykazuje w sposób dostateczny, że cesje dotyczyły wierzytelności względem pozwanej. W wymienionych załącznikach brakuje w ich nazwie jakich umów cesji dotyczą, wskazania podmiotów, między którymi została zawarta umowa cesji, i daty zawarcia umów cesji, których przedmiotem są podane w nich wierzytelności, a więc powód nie wykazał, że wymienione wyżej załączniki dotyczą tych konkretnych umów cesji wierzytelności. W związku z tym przedłożone przez powoda załączniki na kartach 26-27 i 37-38 nie mogą stanowić dla Sądu potwierdzenia, że wierzytelność będąca przedmiotem pozwu rzeczywiście została przelana na powoda. Powód nie złożył dowodu doręczenia pozwanej zawiadomienia o cesji wierzytelności z dnia 24 marca 2017 roku, zgodnie z § 6 ust. 1 umowy cesji. Wprawdzie powód złożył poświadczony przez siebie za zgodność z oryginałem dowód nadania – śledzenie przesyłek – zawiadomienia o przelewie wierzytelności wraz z przedsądowym wezwaniem do zapłaty, jednak pozwana zaprzeczyła, aby otrzymała jakieś pismo w tym zakresie, zaś powód nie przedstawił dowodu doręczenia pozwanej takiego zawiadomienia – potwierdzenia odbioru z podpisem osoby odbierającej przesyłkę. Przedstawił jedynie wydruk komputerowy, który poświadczył za zgodność z oryginałem.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana na rozprawie podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia, jednak z uwagi na to, że stwierdzenie braku legitymacji czynnej po stronie powoda jest wystarczające do wydania wyroku oddalającego powództwo, zbędne było odniesienie się do tego zarzutu.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał art. 98 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 23 października 2019 roku apelację wniósł powód, reprezentowany przez pełnomocnika, wskazując, że zaskarża wyrok „w części co do kwoty 168,95 zł”.

Powód zarzucił:

„- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy skutkujące błędnym ustaleniem, iż spółce (...) sp. z o.o. nie przysługiwała wierzytelność z umowy o pożyczkę gotówkową wobec pozwanej, podczas gdy powódka przedłożyła wszelkie dokumenty wskazujące na fakt zawarcia umowy pożyczki przez pozwaną, pozwana nie

kwestionowała roszczenia ani co do zasady, ani co do wysokości, co należy uznać je za przyznane mając na uwadze kontradiktoryjny model postępowania cywilnego,

- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie jednostronnej oceny dowodów w szczególności na uznaniu, że twierdzenia powódki zawarte w uzasadnieniu pozwu budziły uzasadnione wątpliwości Sądu, a nadto, iż przedłożone dowody zaprzeczały prawdziwości twierdzeń pozwu, podczas gdy prawidłowa analiza dołączonych do pozwu dokumentów wskazuje na zasadność roszczenia powódki gdzie pozwana nie przedłożyła dowodów na podważenie tychże twierdzeń przez co należy uznać je za przyznane mając na uwadze kontradiktoryjny model postępowania cywilnego,

(...)

- art. 65 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż strony ustaliły, iż wypowiedzenie umowy było elementem obligatoryjnym do wymagalności roszczenia powódki, podczas gdy umowa między powódką a pozwaną miała charakter terminowy, zatem niewykonanie przez pozwaną zobowiązania we wskazanym w umowie terminie pozwalało na skuteczne dochodzenie należności przez powódkę, o czym pozwana miała świadomość, co również ma odzwierciedlenie w postanowieniach umowy pożyczki, zaś wypowiedzenie umowy jest uprawnieniem pożyczkodawcy, a nie obowiązkiem, który musi wykonać, aby wierzycelność stała się wymagalna,

- art. 120 k.c. w zw. art. 123 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i niewłaściwe obliczenie terminu przedawnienia, podczas gdy wraz z upływem terminu trwania umowy roszczenie stanie się wymagalne w całości”.

Powód wniósł o:

„1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie roszczenia co do kwoty 168,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji celem ponownego jej rozpoznania,

2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu w tym także kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie odwoławcze” (k. 79-80v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna w całym zakresie zaskarżenia, chociaż nie wszystkie zawarte w niej zarzuty i wnioski są trafne.

Na wstępie należy wskazać, że do rozpoznania apelacji miały zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469).

Przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku stanowi, że do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

÷

W rozpoznawanej wyrok Sądu Rejonowego podlega uchyleniu w zaskarżonym zakresie, ponieważ Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

Z treści apelacji wynika, że wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 168,95 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz w części oddalającej wniosek powoda za pierwszą instancję.

Zaskarżona kwota 168,95 zł obejmuje:

a) żądanie zapłaty kwoty 139,67 zł z tytułu niespłaconego „kapitału” pożyczki, obejmującego część czterech rat wynikających z umowy pożyczki, których terminy płatności przypadały w okresie 3 lat poprzedzających wniesienie pozwu w rozpoznawanej sprawie; dochodzona część rat nie obejmuje, jak należy przypuszczać, kwoty (106,03 zł), która stanowiła część opłaty za (...), w zakresie której powód uznał postanowienia umowy pożyczki za niedozwolone postanowienia umowne w znaczeniu określonym przez przepis art. 385¹ k.c.

$(61,44 \text{ zł} + 61,44 \text{ zł} + 61,44 \text{ zł} + 61,38 \text{ zł}) - 139,67 \text{ zł} = 106,03 \text{ zł}$

b) żądanie zapłaty kwoty 29,28 zł z tytułu odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 139,67 zł za okres od dnia następnego po dniu płatności ostatniej raty pożyczki, to jest od dnia 10 lipca 2015 roku, do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, to jest do dnia 11 czerwca 2018 roku (k. 80v).

Do apelacji powód dołączył dokument zawierający wyliczenie kwoty 29,28 zł z tytułu odsetek.

÷

Całkowicie błędne są ustalenia Sądu pierwszej instancji co do tego, że powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. nie nabył wierzycelności dochodzonej pozwem.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że pozwana, która w dniu 22 lutego 2019 roku otrzymała odpis pozwu oraz odpisy pism procesowych pełnomocnika powoda z dnia 7 listopada 2018 roku, z dnia 19 grudnia 2018 roku oraz z dnia 24 stycznia 2019 roku (k. 63, 65), nie podniosła żadnych konkretnych zarzutów dotyczących prawdziwości twierdzeń powoda oraz wiarygodności przedstawionych przez powoda dokumentów.

Przede wszystkim należy wskazać, że na pozwanej ciążył procesowy obowiązek złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych (art. 210 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 roku).

Pozwana została przy tym zobowiązana do złożenia w terminie dwutygodniowym pisma procesowego, w którym powoła wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody (k. 60), oraz pouczenia między innymi o treści przepisów art. 206 § 2 k.p.c., art. 207 § 1, 2, 3 i 6 k.p.c., art. 217 k.p.c., art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. (k. 63-64), jednak nie złożyła pisma procesowego i nie skorzystała z uprawnień wynikających z powołanych wyżej przepisów.

Pozwana nie stawiała się również na rozprawę w dniu 5 czerwca 2019 roku, chociaż rzeczywiście nie została wezwana do stawienia się osobiście.

Dopiero na rozprawie w dniu 9 października 2019 roku pozwana wskazała, że „podnosi brak legitymacji czynnej” oraz „że nie wykazali przejścia ewentualnej wierzycelności”. Pozwana nie podniosła jednak jakichkolwiek zarzutów dotyczących dokumentów otrzymanych przy doręczeniu pozwu, w szczególności dokumentów dotyczących przelewów, tak w zakresie treści tych dokumentów, jak również ich mocy dowodowej. Pozwana nie twierdziła również, że nie miały miejsca okoliczności faktyczne, które wynikały z przedstawionych dokumentów.

Sam zarzut „braku legitymacji czynnej” po stronie powoda, nawet przy założeniu, że pozwana rozumiała treść tego zarzutu, dotyczy jedynie oceny prawnej uprawnienia powoda do dochodzenia roszczenia, lecz nie jest równoznaczny z kwestionowaniem okoliczności faktycznych podnoszonych przez powoda na uzasadnienie swojej legitymacji

procesowej (faktu zawarcia umów przelewu), jak również nie jest równoznaczny z kwestionowaniem wiarygodności dowodów powołanych przez powoda celem wykazania tych okoliczności faktycznych.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w rozpoznawanej sprawie nie mają zastosowania przepisy szczególne Kodeksu postępowania cywilnego lub innych ustaw procesowych dotyczące kwalifikowanych środków dowodowych. Oznacza to, że powód może dowodzić wszelkimi dowodami swoich twierdzeń dotyczących okoliczności faktycznych. Co więcej, podstawę ustaleń faktycznych mogą stanowić nie tylko dowody, ale również inne podstawy proceduralne dokonywania takich ustaleń (art. 228 k.p.c. – art. 231 k.p.c.).

Potwierdzenie zgodności odpisu dokumentu z jego oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika lub przez inną osobę nie jest przy tym warunkiem koniecznym mocy dowodowej odpisu dokumentu, chyba że co innego wynika z przepisów szczególnych.

Z dokumentów przedstawionych przez powoda w sposób jednoznaczny wynika, że wierzytelności (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. wynikające z umowy pożyczki oznaczonej numerem (...), zawartej z T. K., zostały sprzedane (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce Komandytowej z siedzibą w K. (k. 34-38), a następnie a następnie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. (k. 23-29).

Dodatkowo należy wskazać, że pozwana nie wypowiedziała się co do twierdzeń powoda o faktach, co uzasadniało uznanie tych twierdzeń za przyznane (art. 230 k.p.c.). Wreszcie fakt posiadania przez powoda wszelkich dokumentów związanych z zawarciem przez pozwaną umowy pożyczki i wykonywaniem tej umowy stanowi w okolicznościach rozpoznawanej sprawy podstawę domniemania faktycznego, że dokumentów tych powód nie uzyskał w sposób niezgodny z prawem, ale właśnie od poprzednich wierzycieli na podstawie umów przelewu wierzytelności wynikających z umowy pożyczki (art. 231 k.p.c.).

*

Nieuzasadnione przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że powód nie udowodnił faktu nabycia wierzytelności dochodzonych pozwem, skutkowało nierozpoznaniem przez Sąd Rejonowy istoty sprawy, ponieważ Sąd Rejonowy nie wypowiedział się co do istnienia i zakresu wierzytelności wynikających z umowy pożyczki, a dochodzonych przez powoda, a dodatkowo nie zajął stanowiska co do zarzutu przedawnienia roszczenia podniesionego przez pozwaną.

Wprawdzie z przepisu art. 386 § 4 k.p.c. wynika jedynie możliwość uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku sądu pierwszej instancji w razie nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji, nie zaś obowiązek, jednak w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie jest możliwe rozpoznanie istoty sprawy przez Sąd Okręgowy bez faktycznego naruszenia zasady dwuinstancyjności postępowania.

Z treści umowy pożyczki z dnia 13 listopada 2014 roku wynika, że pożyczka dotyczyła w rzeczywistości kwoty 990 zł, natomiast opłata przygotowawcza w kwocie 110 zł, jako koszt kredytu, nie miała zostać zapłacona przez pożyczkobiorcę przy zawarciu umowy, lecz została skredytowana, a wysokość tej opłaty została wliczona do rat kredytu.

Zgodnie z umową, zakres zobowiązań pieniężnych pozwanej obejmował następujące pozycje:

- a) kwotę pożyczki – 990 zł, która została wypłacona pozwanej,
- b) kwotę opłaty przygotowawczej – 110 zł,
- c) kwotę odsetek kapitałowych – 86,07 zł, czyli kwotę odsetek za korzystanie z pożyczonej kwoty,
- d) opłatę za tak zwaną „obsługę pożyczki w domu” – 902,83 zł.

Suma wskazanych wyżej kwot wynosi 2088,90 zł.

Umowa pożyczki została zawarta na okres 34 tygodni, zaś zgodnie z postanowieniem zawartym w punkcie 5 umowy opłata przygotowawcza miała zostać uiszczona przy zawarciu umowy, zaś pozostała część zadłużenia, to jest „całkowita kwota pożyczki”, kwota odsetek kapitałowych i opłata za „Pakiet komfort” w 34 tygodniowych ratach po 61,44 zł, płatnych według harmonogramu, który został załączony do umowy (k. 20v). Harmonogramu tego strony jednak nie złożyły.

Postanowienie, o którym mowa w punkcie 5 umowy, zawiera wewnętrzną sprzeczność, ponieważ z jednej strony zakłada, że opłata przygotowawcza zostanie uiszczona przy zawarciu umowy, a z drugiej wskazuje, że pozostała część zadłużenia, w tym „Całkowita Kwota Pożyczki”, zostanie uiszczona w 34 ratach. Tymczasem z wcześniejszych postanowień umowy wynika, że „Całkowita Kwota Pożyczki” obejmuje także opłatę przygotowawczą (k. 20).

Z zestawienia dołączonego do pisma procesowego z dnia 24 stycznia 2019 roku (k. 56) wynika, że pozwana była zobowiązana do uiszczenia 33 rat w kwotach po 61,44 zł (raty od 1 do 33) oraz 34 raty w kwocie 61,38 zł. Suma powyższych rat wynosi 2088,90 zł, co oznacza, że również opłata przygotowawcza miała zostać skredytowana.

Z powyższych ustaleń jednoznacznie wynika, że w skład rat pożyczki wchodziły również odsetki kapitałowe, jednak nie wiadomo w jakiej wysokości w ramach poszczególnych rat, ponieważ powód tego nie wskazał, ani też żadna ze stron nie złożyła dokumentu stanowiącego harmonogram spłat, który zgodnie z postanowieniem zawartym w punkcie 3 umowy pożyczki miał zostać dołączony do tej umowy.

Powód wskazał, że pozwana dokonała wpłat na łączną kwotę 855 zł. Z zestawienia dołączonego do pisma procesowego z dnia 24 stycznia 2019 roku (k. 56) wynika, że wpłaty miały miejsce w następujących dniach:

- 1) 4 grudnia 2014 roku – 35 zł,
- 2) 8 stycznia 2015 roku – 220 zł,
- 3) 5 marca 2015 roku – 200 zł,
- 4) 30 kwietnia 2015 roku – 100 zł,
- 5) 11 czerwca 2015 roku – 100 zł,
- 6) 2 lipca 2015 roku – 100 zł,
- 7) 30 lipca 2015 roku – 100 zł.

Z wyników operacji matematycznych uwidocznionych we wskazanym wyżej zestawieniu wynika, że wpłaty były zaliczane przez pożyczkodawcę na poczet najdalej wymagalnych rat pożyczki. Natomiast nie były zaliczane na poczet powstałych już odsetek za opóźnienie w zapłacie poszczególnych rat. Zaliczenia dokonywane przez wierzyciela były korzystne dla dłużnika, ponieważ pomniejszały kwotę (podstawę), od której naliczane były odsetki za fakt opóźnienia w zapłacie. Potwierdzeniem tego jest wysokość kwoty dochodzonej przez powoda w pozwie tytułem „niespłaconego kapitału pożyczki”, która stanowi różnicę pomiędzy sumą rat, które zgodnie z umową miała zapłacić pozwana (2088,90 zł), a sumą dokonanych przez pozwaną wpłat (855 zł).

Z powyższych ustaleń wynika również, że chociaż powód określa kwotę 1233,90 zł mianem „niespłaconego kapitału pożyczki”, to kwota ta obejmuje również część umówionych odsetek kapitałowych, ponieważ umowa pożyczki nie daje podstaw do ustalenia, że aby tylko dwie pierwsze raty pożyczki obejmowały umówioną całość odsetek kapitałowych.

Powyższe rozważania dotyczą odpowiednio należności z tytułu opłaty przygotowawczej oraz opłaty za (...).

W związku z powyższym nie wiadomo, jaka część kwoty dochodzonej pozwem stanowiła dochodzone odsetki kapitałowe, a jakie kwoty stanowiły zwrot pożyczki, roszczenie o zapłatę opłaty przygotowawczej oraz roszczenie o zapłatę opłaty za (...).

Brak wiedzy w powyższym zakresie oznacza nie tylko to, że nie było dokładnie określone żądanie pozwu, ponieważ nie było wiadomo jakie konkretne roszczenia i w jakiej wysokości składają się na kwotę 1233,90 zł dochodzoną pozwem, ale ma również znaczenie dla merytorycznej oceny zasadności roszczeń z tytułu odsetek za fakt opóźnienia, o których mowa w punkcie 1 na stronie 5 pozwu, oraz roszczeń z tytułu odsetek za fakt opóźnienia określonych ostatecznie w piśmie z dnia 24 stycznia 2019 roku, których suma wysokości wynosi 289,94 zł (k. 55, 56-56v).

Zawarta przez strony umowa nie była umową pożyczki długoterminowej, o jakiej mowa w przepisie art. 482 § 2 k.c. obowiązującym do dnia 14 lutego 2019 roku, a w związku z tym od zaległych odsetek kapitałowych odsetki za opóźnienie przysługiwały wyłącznie od dnia wytoczenia powództwa o zaległe odsetki kapitałowe (art. 482 § 1 k.c.).

Wprawdzie powód zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji jedynie w części oddalającej powództwo o:

a) zapłatę kwoty 139,67 zł z tytułu niespłaconego „kapitału” pożyczki, obejmującego cztery raty wynikające z umowy pożyczki, których terminy płatności przypadał w okresie 3 lat poprzedzających wniesienie pozwu w rozpoznawanej sprawie oraz

b) zapłatę kwoty 29,28 zł z tytułu odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 139,67 zł za okres od dnia następnego po dniu płatności ostatniej raty pożyczki, to jest od dnia 10 lipca 2015 roku, do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, to jest do dnia 11 czerwca 2018 roku (k. 80v),

jednak również nie wiadomo, jaką część ostatnich czterech rat pożyczki stanowiły odsetki kapitałowe, a jaką inne należności i w jakiej wysokości.

Zgodzić się przy tym należy ze stanowiskiem powoda, że roszczenia o zapłatę czterech ostatnich rat pożyczki, o ile rzeczywiście przysługiwały powodowi, to nie uległy przedawnieniu, ponieważ bieg terminów przedawnienia tych rat uległ przerwaniu przez wniesienie pozwu w rozpoznawanej sprawie.

Stosownie do treści art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia pozwu w rozpoznawanej sprawie, pozw powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać:

- 1) dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna,
- 2) przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu.

Wymaganie dokładnego określenia żądania odnosi się zarówno do żądania głównego, jak i należności ubocznych, w szczególności roszczeń o zapłatę odsetek.

Jeżeli powód dochodzi w pozwie kilku roszczeń, to żądanie powinno być dokładnie określone w zakresie każdego z tych roszczeń.

Wymagania określone w art. 187 § 1 k.p.c. są typowymi wymaganiami formalnymi pozwu, jako pisma procesowego. Niedokładnie określone żądanie, jak również brak (w zasadzie całkowity) przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, są zatem brakami formalnymi pozwu.

W sprawach o świadczenia okresowe dokładne określenie żądania nie polega jedynie na wskazaniu kwoty żądania, ale konieczne jest wskazanie również okresu lub okresów, za które dochodzone jest świadczenie, a ponadto innych jeszcze elementów indywidualizujących żądanie, w zależności od rodzaju świadczenia.

Powyższa uwaga dotyczy również świadczeń należnych za pewien okres czasu, a które nie są świadczeniami okresowymi.

Odsetki są niewątpliwie świadczeniem okresowym. Świadczeniem okresowym są zarówno odsetki kapitałowe, stanowiące umówione wynagrodzenie za korzystanie z kapitału pieniężnego, jak również odsetki za opóźnienie.

Określenie w pozwie żądania zapłaty świadczenia z tytułu odsetek może nastąpić w dwojaki sposób. Może to nastąpić w sposób opisowy, przez wskazanie kwoty lub kwot, od jakiej lub od jakich odsetki zostały naliczone, okresu lub okresów, za jaki lub za jakie zostały naliczone oraz stopy procentowej lub stóp procentowych, według jakiej lub jakich zostały naliczone.

Odsetki mogą być również wyrażone kwotowo, jako wynik ich wyliczenia, co jednak nie zwalnia powoda od wskazania w pozwie kwoty lub kwot, od jakiej lub od jakich odsetki zostały naliczone, okresu lub okresów, za jaki lub za jakie zostały naliczone oraz stopy procentowej lub stóp procentowych, według jakiej lub jakich zostały naliczone. Powyższe elementy wyznaczają zakres roszczenia o świadczenie z tytułu odsetek, wskazanego w pozwie.

Wyjaśnić należy, że określenie należności z tytułu odsetek kwotowo jest tylko innym sposobem wyrażenia tej samej należności. Prowadzi to do wniosku, że wymagania w przypadku takiego określenia odsetek nie mogą być mniejsze, niż w przypadku wyrażenia ich przez określenie kwoty kapitału, okresu naliczenia i stopy procentowej (to jest podanie od jakiej kwoty, za jaki okres i według jakiej stopy procentowej zostały naliczone). Tylko bowiem w takim przypadku możliwe jest precyzyjne określenie zakresu roszczeń objętych tytułem egzekucyjnym, rozmiaru ich zaspokojenia w postępowaniu egzekucyjnym i zweryfikowanie przez dłużnika prawidłowości i zasadności ich naliczenia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2000 roku, III CZP 27/00, OSN C 2001, z. 1, poz. 3).

Nie odpowiada wskazanym wyżej wymogom precyzyjnego określenia należności z tytułu odsetek podanie jedynie kwoty odsetek oraz okresu, za jaki odsetki zostały naliczone. Przyjęcie, że taki sposób podania należności z tytułu odsetek jest wystarczający, umożliwiłoby wierzycielowi uniknięcie w prosty sposób podania w pozwie sposobu, w jaki dokonał wyliczenia należności z tytułu odsetek oraz pozbawiłoby dłużnika możliwości weryfikacji tego wyliczenia. W zależności od okoliczności wierzyciel mógłby przy tym wskazywać różne podstawy faktyczne świadczenia z tytułu odsetek określonych w pozwie, co jest niedopuszczalne z punktu widzenia zasady dokładnego określenia żądania pozwu, a co za tym idzie – pewności obrotu prawnego.

Wskazanie w pozwie obok kwoty odsetek również kwoty, od jakiej te odsetki naliczono, wysokości stopy procentowej oraz okresu za jaki naliczono odsetki, pozwala pozwanemu na ocenę, czy roszczenia te istnieją i w jakiej wysokości.

W przeciwnym razie żądanie nie jest dokładnie określone, gdyż nie wiadomo, jak zostało wyliczone i jakiego okresu dotyczy, co nie tylko uniemożliwi w razie sporu ocenę jego zasadności, ale również w przyszłości – określenie granic powagi rzeczy osądzonej, czy częściowego zaspokojenia (skoro nie będzie wiadomo, co do jakich odsetek i za jaki okres żądanie zostało uwzględnione bądź oddalone, a następnie – zaspokojone). Nie ma przy tym żadnego znaczenia, czy z pozwem wystąpił pierwotny wierzyciel, czy też nabywca wierzytelności.

W spełnieniu wymagań formalnych pozwu sąd nie może wyręczyć powoda, ponieważ nie może żadnej ze stron pomagać, lecz musi w sposób całkowicie bezstronny rozpoznawać żądanie stron. Nie może więc sąd uzupełnić luk w zredagowaniu żądania pozwu i następnie to żądanie rozpatrywać (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 maja 1992 roku, I ACz 196/92, OSA 1993/4/27).

Jeżeli powód dochodzi kilku roszczeń, to powinien dokładnie określić wysokość każdego z dochodzonych roszczeń oraz jego podstawę faktyczną.

Rozstrzygnięcie merytoryczne sprawy w sytuacji, w której żądanie lub żądania pozwu nie były określone dokładnie lub nie określono jednoznacznie ich podstaw faktycznych, prowadzi do nierozpoznania istoty sprawy.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok:

1) w punkcie 1 w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 168,95 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie 2 w całości

i we wskazanym wyżej zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

W związku z tym, że zaskarżony wyrok podlegał częściowemu uchyleniu, a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania, uchyleniu podlegało w całości rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 zaskarżonego wyroku, dotyczące kosztów procesu za pierwszą instancję. Częściowe uchylenie zaskarżonego wyroku oznacza, że sprawa nie zakończyła się jeszcze w całości w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, a w związku z tym merytoryczne rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów za pierwszą instancję nie może być w chwili obecnej wydane przez Sąd Okręgowy, jako sąd drugiej instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy wezwie powoda (pełnomocnika powoda), do dokładnego określenia, jakiego rodzaju należności składały się na kwotę 1233,90 zł dochodzoną pozvem i w jakiej wysokości, w szczególności, jakiej kwoty powód dochodził w ramach tej kwoty z tytułu odsetek kapitałowych – w wyznaczonym terminie pod rygorem zawieszenia postępowania.

Sąd Rejonowy ustali także jakiego rodzaju należności składały się na 31, 32, 33 i 34 ratę pożyczki, w szczególności jaką część tych rat stanowiły odsetki kapitałowe, a jaką część opłata za (...).

Następnie powód oceni zasadność żądań powoda składających się na 31, 32, 33 i 34 ratę pożyczki, pomniejszonych o żądania z tytułu części opłaty za (...).

Należy mieć przy tym na uwadze, że jeżeli w skład 31, 32, 33 i 34 raty pożyczki wchodziły odsetki kapitałowe, to – jeżeli żądanie z tego tytułu jest uzasadnione – odsetki za opóźnienie w zapłacie zaległych odsetek kapitałowych wchodzących w skład 31, 32, 33 i 34 raty przysługiwałyby powodowi dopiero od chwili wytoczenia powództwa o te odsetki kapitałowe.

÷

Tylko ubocznie należy wskazać, że w treści wyroku z dnia 23 października 2019 roku Sąd Rejonowy nie oznaczył dokładnie przedmiotu sprawy (art. 325 k.p.c.), czyli roszczenia (żądania), które było przedmiotem rozstrzygnięcia. Ogólne określenie tego przedmiotu, jako sprawy „o zapłatę”, może nasuwać wątpliwości, czy oddalając powództwo Sąd Rejonowy orzekał poza zakresem wynikającym z postanowienia z dnia 18 lutego 2019 roku o częściowym umorzeniu postępowania, czy też także w tym zakresie, w którym postępowanie zostało umorzone. Kwestia ta jest jednak bez znaczenia dla rozstrzygnięcia apelacji.

*

Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.